

ДО ПИТАННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ»

Поняття функцій держави є одним із центральних у теорії держави і права, оскільки питання їх реалізації віддзеркалює можливості держави у належному соціальному та економічному забезпеченні своїх підданих до функціонування та розвитку. При цьому питання щодо понятійно-категоріального апарату функцій держави все ще залишається відкритим у теорії держави та потребує наукового осмислення.

З моменту отримання Україною незалежності, перед науковцями постало питання найефективнішої розбудови та розвитку держави та її функцій, через які розкривається призначення держави та її роль у суспільстві. Зокрема, дане питання ставало предметом наукових досліджень багатьох вітчизняних науковців, а саме: М. Козюбри, А. Колодія, І. Мотиля, В. Погорілко, В. Оксамитного, В. Волинець та ін. Однак, незважаючи на широке поле наявних досліджень окремої уваги потребує питання поняття «функції держави» з урахуванням плюралізму теоретичних течій.

Саме поняття «функція» (від лат. *functio*) означає діяльність, роботу, зовнішній вияв властивостей об'єкта в системі, а також роль, виконувану соціальним інститутом або процесом стосовно цілого [4, с. 150]. Однак, тлумачення самої категорії «функції держави» є неоднозначним. Відтак, як зазначає І. І. Мотиль: «Поняття «функція» дуже різноманітне і навіть суперечливе. У сучасній літературі воно його використовують у різних значеннях: як сукупність процесів, що відбуваються у межах певного об'єкта дослідження (функціонування органів юстиції, державних органів тощо); як бажаний результат певної соціальної дії, процесу, сукупність всіх очікуваних наслідків подій, процесів, явищ». Також на думку автора, найбільш вживаною інтерпретацією щодо визначення «функції держави» є її розгляд як напрями діяльності, у яких виявляється сутність і соціальне призначення, цілі і завдання держави з управління суспільством у властивих їй формах і методах [2, с. 47].

Інший науковець (О.В. Коломоєць) пропонує під цим визначенням розуміти конкретизовані, інституційно та нормативно оформлені напрямки реалізації діяльності держави в ключових сферах життя суспільства [6, с. 43].

На нашу думку, окремо слід наголосити на наукових положеннях О. Д. Тихомирова, який виділяє три рівні існування функцій держави, а саме:

1) ґносеологічний – відбиття функції держави у суспільній свідомості як необхідності державної діяльності у певному напрямку, важливому для розвитку суспільства, зумовленої неможливістю її здійснення за допомогою інститутів громадянського суспільства;

2) інституціональний – відображення необхідності державної діяльності в сукупності взаємопов'язаних правових норм. В першу чергу, функції повинні набути закріплення на рівні конституції та законів держави. Таке закріплення є

обов'язковим підґрунтям для подальшої деталізації функцій держави у різноманітних підзаконних актах та створення ефективних механізмів їх реалізації;

3) матеріальний – втілення функції держави у її практичній діяльності [5, с. 74].

Також автор наголошує на тому, що окреслені рівні існування є обов'язковими, оскільки їх відсутність та нормативна закріпленість зведе до мінімуму ефективність діяльності держави або повністю її унеможливлять [5, с. 75].

Таким чином, можемо зауважити, що питання дефініції «функцій держави» є актуальним, що пояснюється плюралізмом наявних наукових позицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та інші; За ред. В.В. Копейчикова. – Стер. вид. – К: Юрінком Інтер, 1999. – 320 с. – Бібліогр.: с. 312.
2. Мотиль І. І. Становлення та розвиток поняття функцій сучасної правової держави / І. І. Мотиль // Право і суспільство. – 2011. – № 2. – С. 47–51.
3. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 року із змінами – Електронний ресурс – [Режим доступу]:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254>
4. Олейников С. М. Функції держави і правові форми її діяльності / С. М. Олейников // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд. та місц. самоврядування. – Х. : Право, 2012. – Вип. 23. – С. 150 – 161.
5. Тихомиров О. До проблеми розуміння функцій сучасної держави / О. Тихомиров // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 1. – С. 72–75.
6. Коломоєць О.В. Функції держави у сучасному державознавстві: теоретичні проблеми / О.В. Коломоєць // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2013. – № 5. – С. 41 – 44.